

Nr 123.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 2, 3 och 9 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa, m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 2, 3 och 9 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa,
dels ock bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen därjämte hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av §§ 2, 3 och 9 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Häri genom förordnas, att §§ 2, 3 och 9 förordningen den 17 maj 1935 angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 2.

Såsom grundfond för hypotekskassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens tre och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av etthundratjugufem miljoner kronor.

Grundfundsobligationerna fortfara — — — anspråk tagna.

§ 3.

Därest grundfonden skulle, genom på hypotekskassans rörelse i dess helhet uppkomna förluster, nedgå till etthundrasjutton miljoner kronor, må kassan icke upptaga nytt lån, med mindre Konungen därtill lämnar tillstånd. Om grundfonden av sådan anledning skulle nedgå till etthundranio miljoner kronor, må nytt lån icke upptagas, med mindre riksdagen på Konungens framställning det medgiver.

Kassans styrelse — — — nu sagts.

§ 9.

Hypotekskassan förvaltas — — — röst bidragit.

Verkställande direktör utses och entledigas av styrelsen. Beslut därom må icke av styrelsen fattas, med mindre styrelsens samtliga ledamöter äro tillstädes och beslutet biträfts av den av Konungen förordnade ordföranden eller den av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedde ledamoten.

Närmare bestämmelser — — — för hypotekskassan.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler *fråga om ökning av grundfonden i konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m.* och anför:

I förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa stadgas angående kassans ändamål, fonder och rörelse bland annat följande:

Kassan har till ändamål att driva lånerörelse i enlighet med de bestämmelser, som angivas i förordningen. Kassan må — bortsett från visst fall, som i förevarande hänseende saknar betydelse — utlämna lån allenast åt stadshypoteksföreningar.¹

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens 3½ procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 100 miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, förrän kassans samtliga förbindelser äro fullgjorda. Grundfundsobligationer må, efter anmälan till riksgäldskontoret, tagas i anspråk till fullgörande av kassans förbindelser, såväl då denna för tillfället saknar användbara medel därtill som ock — ehuru med viss härefter angiven begränsning — vid kassans likvidation. Då grundfundsobligationer av kassan tagits i anspråk annorledes än vid kassans likvidation, åligger det kassan att gottgöra staten den obligationsränta, som staten i följd härav nödgas utgiva, och att så snart ske kan återställa till grundfonden obligationer, som svara mot de i anspråk tagna.

Därest grundfonden skulle genom på kassans rörelse i dess helhet uppkomma förluster nedgå till 94 miljoner kronor, må kassan icke upptaga nytt lån, med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnar tillstånd. Om grundfonden av sådan anledning skulle nedgå till 88 miljoner kronor, må nytt lån icke upptagas, med mindre riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t det medgiver.

För anskaffande av erforderliga medel äger kassan att emot räntebärande, till innehavaren ställda obligationer upptaga lån att inom viss, i låneavtalet angiven tid återbetalas antingen genom årlig amortering eller efter uppsägning utan fastställd amortering. Sammanlagda beloppet av kassans utelöpan- de obligationer må icke vid något tillfälle uppgå till mera än tio gånger det

¹ Jämför förordningen den 17 maj 1935 (nr 177) angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet.

belopp, kassans grundfond och reservfond tillhoppa utgöra. I nu nämnd ordning må lån även upptagas för konvertering av äldre lån.

Kassan må till hypoteksföreningarna utlämna lån att återbetalas antingen genom viss årlig amortering (amorteringslån) eller utan amortering efter förloppet av viss tid, minst tio och högst tjugu år (fasta lån). För de förbindelser, som föreningarna för erhållna lån utfärda till kassan, pantförskrivs de hos föreningarna belånade reverser med tillhörande hypotek.

Nämnda förbindelser och reverser med tillhörande hypotek tjäna som säkerhet för de av kassan utfärdade obligationerna. Kassans styrelse — som består av fem ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t utser fyra och fullmäktige i riksgäldskontoret en — har att tillse, att sålunda föreskriven säkerhet är ställd och under hela lånetiden vidmakthålles.

Kassans behållna årliga vinst avsättes till en reservfond för kassan; dock att därest reservfonden uppgår till två procent av kassans förbindelser, uppkommande vinst må användas till främjande av något med kassans ändamål sammanhängande syfte. Reservfonden skall användas till gäldande av förluster, som uppkommit å kassans rörelse i dess helhet. Ur reservfonden må ock beviljas erforderlig försträckning åt hypoteksförening, som lidit förluster vilka icke kunna täckas med föreningens säkerhetsfond eller eljest utan anlitande av föreningsmedlemmarnas ansvarighet för föreningens förbindelser.

Vid likvidation av kassan skola dess egna tillgångar samt hypoteksföreningarnas ansvarighet för kassans förbindelser tagas i anspråk, innan de av staten tillhandahållna grundfondsobligationerna må användas för fullgörande av kassans förbindelser.

Vad angår grundfondens belopp, 100 miljoner kronor, ävensom den för kassan stadgade skyldigheten att inhämta tillstånd till upptagande av nytt lån, därest grundfonden genom förluster skulle nedgå till 94 respektive 88 miljoner kronor, innefattar 1935 års förordning icke någon avvikelse från närmast dessförinnan gällande bestämmelser. Ursprungligen ha emellertid andra, väsentligt lägre belopp varit i dessa hänseenden bestämda. Jag torde härutinnan beträffande de närmare detaljerna få hänvisa till Kungl. Maj:ts av riksdagen antagna proposition nr 257 år 1933. I korthet torde här blott böra erinras, hurusom mot de nuvarande beloppen å respektive 100, 94 och 88 miljoner kronor ursprungligen — författningar 1909 och 1910 — svarade belopp å allenast 30, 28 och 26 miljoner kronor. Dessa sistnämnda belopp höjdes sedermera under år 1918 till respektive 50, 47 och 44 miljoner kronor, under år 1927 till respektive 80, 75 och 70 miljoner kronor samt under år 1933 till alltsedan dess gällande belopp å respektive 100, 94 och 88 miljoner kronor.

I skrivelse den 17 januari 1936 har nu styrelsen för kassan hemställt om ökning av grundfonden från 100 till 125 miljoner kronor, därvid styrelsen anför:

Då grundfonden för närvarande utgjorde 100 miljoner kronor och reservfonden vid utgången av år 1935 kunde beräknas utgöra i runt tal 7.5 miljoner kronor, omfattade kassans upplåningsrätt cirka 1,075 miljoner kronor. Vid utgången av år 1935 funnos utelöpande obligationer till ett belopp av inalles cirka 955 miljoner kronor, inberäknat per den 15 mars 1936 uppsagda obligationer å cirka 33 miljoner kronor, vilka komme att kontant inlösas. Det obligationsbelopp, som kassan för närvarande ägde ytterligare utgiva, vore alltså i runt tal 120 miljoner kronor.

För att kassan måtte bli i stånd att möta det ökade lånebehov, som kunde förväntas uppstå, och särskilt den temporära ökning av beloppet av utelöpande obligationer, vilken kunde bli en följd av konverteringserbjudanden från kassans sida, syntes en ökning av grundfonden med 25 miljoner kronor vara påkallad och lämplig.

Med åberopande av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga förslag till ändrad lydelse av § 2 första stycket och § 3 första stycket förutnämnda förordning angående kassan, innebärande ändring av beloppen 100, 94 och 88 miljoner kronor till respektive 125, 117 och 109 miljoner kronor.

Styrelsen har sedermera i skrivelse den 6 februari 1936 hemställt om ändring jämväl i annat avseende av nyssnämnda förordning samt därutinnan anförts bland annat:

Av ledamöterna i kassans styrelse utsåge Kungl. Maj:t fyra, däribland en till ordförande, samt fullmäktige i riksgäldskontoret en, vilken skulle vara vice ordförande. De tre ledamöter, vilka förutom ordföranden skulle förordnas av Kungl. Maj:t, utsåges efter förslag av hypoteksföreningarnas ombud å ombudsstämman. Förordningen innehöle i §§ 4 och 9 stadganden angående särskild ordning för vissa beslut. I § 9 tredje stycket föreskrevs sålunda, att styrelsen ägde utse och entlediga verkställande direktör samt att beslut, varigenom verkställande direktör utsåges, icke finge av styrelsen fattas, med mindre styrelsens samtliga ledamöter vore tillstådes och minst fyra om beslutet ense. I § 4 åter stadgades, att beslut i vissa där avsedda fall icke finge av kassans styrelse fattas, med mindre styrelsens samtliga ledamöter vore tillstådes och beslutet biträts av den av Kungl. Maj:t förordnade ordföranden eller den av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedde ledamoten. Sistnämnda ordning för styrelsens beslut vore även i annat avseende föreskriven i § 7 förordningen angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet. Berörda olikhet i bestämmelserna hade uppkommit under behandlingen i riksdagen, utan att något särskilt motiv härför anförts, och saknade enligt styrelsens mening rationell grund. Önskvärt vore, att överensstämmelse nu kunde åvägabringas mellan de ifrågavarande bestämmelserna, och borde då lämpligen stadgandet i § 9 förordningen angående hypotekskassan undergå härför erforderlig jämkning. En dylik förändring påkallade emellertid, att bestämmelsen gjordes tillämplig såväl vid beslut, varigenom verkställande direktör utsåges som vid beslut att entlediga verkställande direktören.

Bank- och fondinspektionen samt fullmäktige i riksgäldskontoret ha i avgivna utlåtanden förklarar sig icke ha något att erinra mot av styrelsen sålunda gjorda framställningar.

För egen del finner jag mig på av styrelsen för stadshypotekskassan anförda skäl kunna tillstyrka, att en förstärkning av kassans grundfond kommer till stånd. Mot storleken av det belopp, 25 miljoner kronor, varmed enligt styrelsens förslag grundfonden borde ökas, finner jag icke anledning framställa någon erinran. Av fullmäktiges i riksgäldskontoret utlåtande framgår, att från fullmäktiges sida hinder icke möter att, på sätt styrelsen förutsatt, såsom tillskott till grundfonden ställa till förfogande obligationer

*Departements-
chefen.*

av samma beskaffenhet som de, vilka för närvarande utgöra kassans grundfond.

Ej heller har jag något att erinra mot att i samband med denna grundfondsökning Kungl. Maj:ts tillstånd för upptagande av nytt lån förklaras erforderligt, om grundfonden nedgår till 117 miljoner kronor, samt att riksdagens tillstånd för upptagande av nytt lån skulle erfordras, om grundfonden nedgår till 109 miljoner kronor.

I samband med de ändringar i förordningen angående hypotekskassan, som bliva påkallade vid ett beslut om grundfondens ökning, torde en jämkning av § 9 sagda förordning lämpligen böra ske i enlighet med vad styrelsen för kassan därutinnan föreslagit.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av §§ 2, 3, och 9 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa,*

dels ock besluta, att staten skall, för ökning av konungariket Sveriges stadshypotekskassas grundfond, genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens tre och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 25 miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med de i förordningen angående kassan givna bestämmelserna taga sagda obligationer i anspråk.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bernt Nilsson.